

mehi, kes nii ja nii mitu rubla aastas joomise ehl muude tühjad asjade päale ära kulutavad, aga kui tarwis on meie priiſslasfmise ja priiſslasfja, armas, taja ja helde keisri Aleksandri I. mälestuse kasuks mõni kopik anda, siis wiit kopikut kümme korda kätte wahel leerutawad ja wiimaks — ometi fotti tagasi panewad! Weel on meie hulgas mehi, kes pahaks panewad, kui teisedgi midagi annawad selle kooli kasuks? — Et Aleksandri koolil wäliseid waenlasi on, ei ole sugugi ime, sest igal suuremal asjal on neid olnud, päälegi kui mõni kardab oma kasu säääl juures wähenewat, siis on see iseenesest mõista.

See sõik, mis siin nimetasin, on paha ja kurb küll ja tunnistab, et meie suguwendadel Soomlastel ja naabritel Sakslastel hää tükk õigust on, kui nad ütlewad: „Gestlased on tuim rahwas ja rumal ka. Sulase meel on nii nende omaks saanud, et neist ialgi elu arendajat ei saa. Nad on unised ja nii tõlbi meelega, et nad aru ei saa, mis nende kasuks waja on. Nad on waimu poolest nii juhmid ja tuhmid, et nad ei mõista oma jalal seista, waid peawad ikka pimedada wiisil tallutatud sama.“ See on must kugu, mis meile meist enestest siia filmade ette on maalitud. Kui ta ka enam nii hull ei ole, kui ka nii mitmed meie seast wäsimata ja ilma palgata tööd teewad meie rahwa kasuks ja mitmed ka sadade kaupabi on annud, siisgi on neid ikka weel liig wähe.

Muidugi, kui endid Soomlaste kõrwa seame, siis peame küll ära ehmatama, kui wäga tagasi oleme jäänud. Nendel on oma keeles gymnastikoolid, mis hoopis paremine õitsewad kui wõõra keele

omad säääl kõrwas. Ka suure-kooli pääl loewad mõned professorid Soome keeli, mis pääle meie siin weel ei tohi mõteldagi. Aga ka neile ei ole see muudu tulnud, kui usina töö läbi. Alles wiiekümnene aasta eest õeldi Soome maal ka: kes Soome keeles wõib ülemat õpetust anda, on ju harimata ja waene! Kuda on nüüd asjad hoopis teisels läinud! Nüüd wõib näha, et Soome keel sugugi waene ei ole ülemate õpetuste tarwis, sest ta on nii kaugele haritud, et see wäga hästi wõimalik on.

Soomlastel on kirjameeste selts, kellel tuhandete kaupade osawõtjaid, aitajaid ja liitmeid on. Aga auu wäärt Soomlane arwab auu asjaks seltsile abiks liiua. Selle pärast tulewad hääd raamatud wälja, sest et suuremal hulgal seks jõud on, mis wähem hulk mitte teha ei jõuaks. Sureb mõni jõuukam mees, jätab ta kirjameeste seltsile osa pärida, mis tõeste parem on, kui tihti pärandajate tülitsemised ja kohtukäimised jagamise juures. Mõni teine jõukas mees saadab mõni kord üsna tuhandete kaupade seltsile abi, ja asjad lähewad ilusti.

Kus meil seda leida on? Meil on ka kirjameeste selts, waewalt paar sada liiget, ei aitajaid, toetajaid kuskil! Kes tahaks aidata, sel jõudu ei ole, sel jõudu on, see ei taha sest teadagi. Kus sel wiisil hääd raamatud peawad tulema, mille trüffimine sadade kaupade raha maksab? Pääle selle ei õstetagi neid, kui neid mõni on. Wana tühje kurjategijate ja rööwliste juttusid aga loetakse ja antakse nende eest mõnigi kopik ära. Ometi ei anna niisugused raamatud õpetust ega kasulist ajawiidet.